

ВАСІЛІСА ТРОФИМОВИЧ

ЛЮБОВ НА ЛІНІЇ ВОГНЮ

Васіліса Трофимович
Любов на лінії вогню (збірник)

«Фолио»

2016

ББК 84(4УКР)

Трофимович В. М.

Любов на лінії вогню (збірник) / В. М. Трофимович — «Фолио»,
2016

ISBN 978-966-03-7595-6

Він і Вона. Їхнім стосункам не завадить ніщо і ніколи, бо це закон всесвіту — життя має продовжуватися за будь-яких умов. У збірці замальовок Васіліси Трофимович, чарівної дівчини зі сталевим характером бійця, сплелися разом реальні події, документальні факти і справжні почуття. Почуття на лінію вогню, які увібрали і високу любов — до жінки, родини, країни, і зраду, і розпач, і тугу за загиблим щастям. У кожному оповіданні книжки «Любов на лінії вогню» дніпропетровської письменниці, журналіста, колишнього прес-офіцера добровольчих формувань, яка понад півтора року провела в АТО разом зі своїми героями, читачі знайдуть щирість, реальний патріотизм і дійсне прагнення до кращого майбутнього нашої України.

ББК 84(4УКР)

ISBN 978-966-03-7595-6

© Трофимович В. М., 2016

© Фолио, 2016

Содержание

Дівчина з іншого життя	6
Любов на лінії вогню	10
Via Dolorosa	10
Весільна сорочка	12
Не про кохання	14
Повертайся живим	16
Гімн РФ як символ продажної любові	18
Про донецького міліціонера	19
Про донецького сутенера	20
Кінець ознакомительного фрагмента.	21

Васіліса Трофимович

Любов на лінії вогню

© В. М. Трофимович, 2016

© О. Дрига, передмова, 2016

© В. М. Карасик, художнє оформлення, 2016

Дівчина з іншого життя

Редактор глянцевого журналу. Ухоженна шатенка с ідеальною фігурою і не менше ідеальним гардеробом. Даже ім'я її було пафосним і неземним – Василиса. Іменно такою знали її ми, журналісти, в 2013 році. Василиса Трофимович працювала в прес-службі Днепропетровського облсовета. Симпатична, мила, с острым умом, но все же – просто дівочка из прес-службы. Мы, журналісти Дніпра, и не подозревали, что всего через год она станет для нас единственным связующим звеном между двумя мирами – миром, где по-прежнему по пятницам напиваются и ходят по барам, и миром, где жизнь и смерть давно слились воедино, а стрельба стала привычным аккордом для пятничных и других вечеров.

Начиналось все нетривиально. Однажды я встретила Васю, тогда еще не подружку, а просто знакомую, возле ОГА. «Я працюю в штабі Нацзахисти», – сказала вона. Денег не платили, но она знала, что делает что-то важное. Еще до этого фотографии Василисы с табличкой «Площа Героїв Майдану» облетели весь интернет. Она стала одним из символов революции. Она была везде. Ею восхищались. Ее ненавидели. Уволили с работы. По сути за публикацию этих фото в Фейсбуке.

Дальше было несколько недель неопределенности, а после – авантюра под названием «Донбасс». Я улыбалась, когда видела эту уже блондинку в камуфляже. Я не понимала. Долго не понимала, что той дівочки с большими карими глазами уже нет. Ей уступила место женщина – сильная, жесткая, бескомпромиссная.

Знаєте, я постійно думала, що мені не написано на долі зустріти таких чоловіків, якими можна пишатися, з якими можна почуватися у безпеці, які є мужніми та відважними й одночасно вихованими та освіченими. І, мабуть, я забагато нарікала, бо у мене їх з'явилося аж 600. Кожного з них я люблю і глибоко поважаю. Бо вони – кращі з кращих. Вони – бійці батальйону спецпризначення «Донбас».

Сьогодні мої соколи склали присягу на вірність народу України і з честю увійшли до складу Національної гвардії України. Уявляєте, тричі на день з очей лилися сльози гордості і суму. Бо я боюся за кожного з них, бо їхнє життя і справді цінні.

Тричі хлопці витирали ці сльози. Вони пообіцяли мені, що повернуться, пообіцяли, що з ними ми у безпеці, і навіть сказали, що я найкраща.

Окрема розмова – дівчата. Справжні подружки. Для яких подвиг – сам факт того, що вони вирішили на рівні з чоловіками стати на захист нашої держави. У ЗМІ їх називали жінками війни, але запевняю – ці жінки принесуть нам мир.

*Я молитимуся за них. Усіх. Кожного. Моє серце з вами.
(червень, 2014 р.)*

...За кадром залишаються життя. Долі. Люди. І в очах закипають сльози, бо так боляче ще не було ніколи. Сьогодні я втратила справді близьких людей. Я не можу уявити, що лише вчора розмовляли, обіцяли зустрітися днями, а тепер я вже не почую їхнього голосу. Тепер я не зможу їх обійняти. Вони вже не проїдуть повз мене на завдання, залишаючи пил від колес і вигуки «Мала, чекай! Повернемося!». І той, кому написала повідомлення «Тільки живи, прошу!», за 20 хвилин до смерті більше не скаже мені: «Васюню, зустрінемося у Красноармійську! Скоро! Чуєте, хлопці, Вася усім передає

привіт і каже, що любить.... А мене ще й віртуально обіймає». Господи, ну за що так жорстоко з ними?! Ну як же так?! Ну чому саме їх?! Я не нарікаю. Пробач. Просто, мабуть, цей біль назавжди. Бо коли вони йдуть – в мене німіє частинка душі.

(серпень, 2014 р.)

С этой женщиной я не побоялась в июле 2014-го поехать в зону АТО. В легком оранжевом сарафане я отправилась в мир, о котором не понимала ничего. Она же была тут королевой. За время пресс-туров с Василисой Трофимович ни один журналист не пострадал. В СМИ выходили прекрасные материалы, а мы возвращались домой невредимыми, но немножко другими.

Мій любий «Дніпро-1».

Перші добровольці, які виступили на захист східних кордонів Української держави, коли Донбас спалахнув вогнем.

Тоді, у серці добровольчого руху, у Дніпропетровську, було створено не один батальйон. Найсильнішим з них став «Дніпро-1», командиром та батьком-засновником якого був Юрій Береза.

Я дякую вам, дніпряни. Тим, хто був справжнім лицарем і з честю носив шеврон підрозділу «Дніпро-1». Маріуполь, Сватове, Новоазовськ, Чермалик, Лебединське та інші «гарячі» точки на карті цієї війни. І звісно ж – головна перемога, Піски. Влітку 2014 року ви завдяки своїй хоробрості і мужності відбили невелике село, яке насправді являло собою «ворота» Донецьку.

Мужньо витримали ви те літо, пройшовши випробування вогнем.

А потім ще понад рік утримували Піски разом з побратимами з інших підрозділів.

П'ята рота, яка складалася переважно з донеччан, але й не лише з них, для мене завжди була уособленням відваги, хоча й з деякими відтінками шибайголівства. За це я щиро люблю вас, хлопці. Я знаю, що в полку – мої брати. І плеча, надійнішого за них, я не знаю. Перший командир роти – Володимир Шілов, який й досі користується авторитетом у бійців, незважаючи на те, що вже на почесній пенсії. Після нього командиром роти став Олексій Челпанов Альпініст – харизматичний, цілеспрямований, авторитетний та завжди розуміючий. Мені і самій пощастило служити саме у цій роті.

Друга рота вже восени 2014 року приєдналася до п'ятої і регулярно змінювала її під час ротаций у підрозділі. Виважені, дисципліновані і дуже порядні. Командир – Андрій Русол Щур, відповідальний, спокійний і чіткий.

Перша та четверта роти встигли відзначитися і в Гловайську, і у Новоазовську, а потім – боронили Маріуполь та Чермалик з Лебединським. Євген Нікітін Шут та Олексій Зозуля Юрист – порядні, принципові і досвідчені командири четвертої роти.

Безпілотна авіація полку «Дніпро-1» під керівництвом Віталія Феценка Італійця завдяки праці конструкторів та професійній роботі пілотів, таких як мій друг Дмитро Подворчанський Граф, та багатьом іншим талановитим авіаторам неодноразово надавала унікальні розвідувальні дані, які, у свою чергу, рятували не одне життя. І допомагали у реалізації багатьох успішних операцій.

До зими 2015 року в полку ще була живою розвідка, доки не звільнилися і не повернулися до мирного життя хлопці, які збили шестимільйонний

російський «Форпост» та перебували там, де половини дніпрян і ніг не було. І звичайно, їх мали б нагородити, та поки що з цим не склалося. Хоча ні, на відміну від полку, Генштаб їх нагородив.

Хоча на цій війні частенько нагороджують непричетних, а карають невинних:)

Дніпряни, я знаю, що в кожному підрозділі є як справжні герої, так і справжній непотріб.

Я глибоко поважаю вас та ціную. І знаю: на те, на що ви йшли, ви йшли не для влади, слави чи грошей.

За свою землю та за кожного, хто ходить по ній під мирним небом, ви ризикували власним життям, ви втрачали друзів та здоров'я, а деякі з вас – втратили рідне місто і домівку.

Трохи особистого. Вітаю вас з річницею, Альпініст, Капітан, Таксист, Свист, Граф, Ушич, Дядя Вова, Шаміль, Десантник, Танкіст, Граф, Депутат, Орест, Фізрук, Канава, Скеля, Мирон, Математик, Голуб, Венс, Дикий, Баракуда, Вася, Тихий, Жора, Крамаха, Малий, Паша, знову Граф, Юрист, Малиш, Бандера, Дід, Механік, Математик, Томас, Рейнджер, Сідий, Шут, Щур, Артем Губенко, Мальок та інші, інші, інші, інші! Сили вам, міцності, витримки... де б ви не були – в полку чи мирному житті. Ви – світлі промені. Ви – люди, на плечах яких... ну ви зрозуміли. Пишаюся вами! Молюся за вас! Сумую, як довго не бачу.

Р. С. Порахуйте на урочистій церемонії відсоткове співвідношення нагороджених зі штабу і нагороджених фронтовиків.

Зі святом нас! Все буде Дніпро-1!

Она так любила эту работу, что казалось, не уйдет никогда. Но у нее была еще одна слабость – родной город. Василиса вернулась домой и стала пресс-секретарем полка «Днепр-1». И снова были пресс-туры и служба. Предновогодний Мариуполь, в котором было столько тепла: домашняя кухня от бойцов, аутентичный боевой кот, теплый праздничный дом и Василиса, которая была хозяйкой всего этого действия. Спустя неделю город обстреляли из ГРАДов. Было очень страшно, что и мы могли попасть под раздачу. Но ведь не попали... Мне казалось, она берегла нас. Наша Василиса. Когда мы были с ней, никогда не случалось ничего плохого.

Прошел год, и война стала все меньше интересовать днепропетровцев. Да и журналисты, питающиеся славой и траффиком, все реже звонили пресс-офицерам. Да и полк «Днепр-1» претерпел изменений. Из военного подразделения он преобразовался в обычный милицейский полк. И ей уже не было так интересно. Уходили бойцы, уходили друзья. Василиса тоже ушла.

Якби вона почала писати книгу про кожну з отриманих ран, вона мала б такий самий успіх, як Тора або Коран... Чоловіки б читали цю дивну книгу, відчувавши власну провину, і палили б її на площах столиці, перш ніж розпочати війну...

(вересень, 2015 р.)

Тут и родилась эта книга. Между жизнями. Между работами. Между мирами. Один за другим рождались рассказы. Непридуманные, настоящие, пропитанные кровью и болью. Я читала первые и плакала. Я не верила, что все это может написать та самая девочка – даже с именем пафосным и неземным. Можно было написать их лучше стилистически, но никто бы не смог написать их искреннее. В этой

книге – ее боль, ее душа, ее история. И никто не сможет рассказать ее лучше, чем она сама. Мы пытались, но вряд ли нам это удалось бы.

Алёна Дрыга

Любов на лінії вогню

Via Dolorosa

Третій рік цієї війни... Війни, що почалася весною.
Третій рік йдуть сини.
Третій рік із закритою труною.
Нам би закохуватись,
а ми засмоктані виром катастрофи.
Нам би на побачення, а не на мобілізацію.
Батьківщина-Мати кличе нас третій рік.
Третій рік персонального пекла.
Третій рік суспільної драми.

Васіліса Трофимович, квітень 2016 р.

Ступаючи на цей шлях, ми були готові до будь-чого. До крові та болю, до смертей, до втрат і, звісно ж, до перемог. Перемога – це взагалі все, чого ми прагнули. Але війна виявилася не чорно-білою. На ці дві смуги червоною, як кров, фарбою пролилося почуття, до якого ми не були готові. До любові. І під перехресним вогнем народжувалося нескорене, як і ми самі, кохання.

Зіткнувшись з ним на лінії вогню, ми потрапили у пастку. В трикутник, де є він, вона та вона – він, вона та війна. Іноді війна тримає лише одного у своїх свинцевих обіймах. Іноді – обох.

Він може повернутися до неї, але його душа не повертається з війни. Він бачить війну у снах, навіть в обіймах коханої. Він вигукує її ім'я уві сні, прокидається посеред ночі, бачить її обличчя у феєрверках під час новорічних свят та випускних вечорів у школах, чує її ходу в різких звуках і поштовхах.

А іноді вона не витримує очікування та самотності і сама виштовхує його в обійми війни.

Можливо, найщасливішими будуть ті, для кого війна назавжди залишиться лише спогадом. Але для кожного ця війна назавжди поділила життя на «до» і «після».

Коли ти бліда і заплакана, майже зламана, але ще жива, чекаєш, то розумієш, що очікування – це все, на що тобі вистачає опцій. Колись і я не знала, що відчуває жінка, яка чекає одного героя. Свого героя. В мене їх було два підрозділи справжніх друзів... Коли я зрозуміла, що не всі повернуться живими, частина моєї душі розбилася, наче скло. Мої найкращі друзі. Найкращі сини України. Вони – найсвітліше і найсильніше моє почуття. І два роки життя я молюся тільки за них.

Доки ми з війною ще були подружками, я збирала речі і тікала з дому до неї. Не розуміючи сліз мами та прохань друзів. Моя подружка не давала мені сумувати. І, говорячи з друзями своїх друзів, я посміхалася, вважаючи їх найвніми та недолугими істотами, які не дають працювати і шарпають нерви нав'язливими повідомленнями і дзвінками.

А потім закохалася. І вже на собі відчула бажання тримати. Аби не відпустити і не втратити.

Коли почала писати – не знала, чи буде крапка у моїй історії кохання. І чи є вона насправді історією кохання, а не притчею про розчарування. Адже коли ти повністю віддаєшся людині, без страху, що, давши руку і зробивши крок уперед, не зірвешся у прірву, ти або отримаєш людину на все життя, або матимеш урок. Я дістала урок.

Але справа не в мені. Йдеться про кожного з нас. Майже у кожного з'явилася своя любов. У різних її проявах. Від коротких побачень з місцевими у «жовтій» зоні – до весільних суконь і рожево-блакитних бантів на пелюшках новонароджених.

Та любов на лінії вогню глибша. Це і батьківська любов, і любов дружня, і любов до степів Донбасу. До териконів, до буремного неба і безмежних соняшникових полів, які простягаються під рідним небом, синім і тривожним.

На цих сторінках зустрінуться історії болю та сліз, історії до сміху крізь сльози, історії тих, хто чекав і не дочекався, й історії тих, хто здобув свою особисту перемогу, доки наша країна продовжує війну.

Я не знаю, хто винен. Доля чи випадковість. Але я стала добровольцем. І пройшла півторарічний шлях Донецькою та Луганською областями поруч з найкращими людьми та їхніми дивовижними історіями.

Ізюм, Велика Новосілка, Часів Яр, Володарське, Лисичанськ, Попасне, Курахове, Мар'їнка, Красногорівка, Красноармійськ, Добропілля, Димитров, Артемівськ, Костянтинівка, Слов'янськ, Краматорськ, Нетайлове, Селидове, Новогродівка, Первомайськ та Первомайське, Піски, Волноваха, Гранітне, Чермалик, Лебединське, Маріуполь, Авдіївка... Ми разом йшли цими шляхами, і у плутаних спогадах тих днів, які були болючими і водночас теплими, залишалися історії наших сердець.

Я вірю у мир після Перемоги. Я вірю в те, що війна не вічна. А найбільше я вірю в те, що врятує нас, – у незгасаючий вогонь, у світло наших душ.

Цю книгу я дописала у Краматорську. Мабуть, така доля – книгу про війну завершити десь поруч з війною.

Сподіваюся, що кожен з нас знайде відповіді на свої питання і не буде розчарований.

P.S. Моя історія кохання у книзі відсутня.

Весільна сорочка

Котрий день поспіль Олена працювала, не підіймаючи голови, не відриваючись від вишивання. Стібком за стібком – вона вишивала весільну сорочку коханому, а голка колола пальці... Та зовсім скоро, за декілька тижнів, він повернеться з війни. Відпочине трохи вдома, знову звикне до мирного життя, а далі на них чекає весілля. Як багато надій для них обох було у цьому слові! Наче рятівний канат, який ось-ось висмикне його із жаху бойових дій та поверне їй.

Він звичайний коваль. Такий простий, на перший погляд, хлопець. Козак. З довгим чорним чубом, широкими плечима та добрими очима.

Звичайний, але тільки на перший погляд. Бо звичайних на цій війні не буває. Насправді ж він – той цвіт української нації, який зветься добровольцями. Боець першого в Україні добровольчого підрозділу – полку «Дніпро-1». Позивний «Блек». Взірцевий боець, для побратимів порадник, наставник і міцне плече. Немає такої справи, яка не під силу Блеку.

Саме тому всі були впевнені: вони ідеальна пара. Жіночна красуня, від якої неможливо відірвати погляд, з товстою русою косою через плече. З абсолютними моральними якостями та абсолютною любов'ю до Нього. Відома історик і талановита вишивальниця, руки якої народжували справжні твори мистецтва.

Вони познайомилися на Майдані. Та, як виявилось згодом, – багато разів десь пересікалися до цього. Доля водила поряд з самого дитинства. Та чомусь остаточно звела так пізно. Він часто приходив в її сни. Щодня, щохвилини. І тепер назавжди залишиться в серці. Він був саме Тією людиною. Він був саме тим Чоловіком. Бути поруч з коханим – то було абсолютне щастя.

Бойове хрещення Блек пройшов у найгарячішій точці на карті АТО. У Пісках. Двічі бійці полку визволяли це село. Півтора року утримували свої позиції, знаходячись на передньому краї оборони. Півтора року під ГРАДами і мінометами. Півтора року – і щодня в очікуванні наступу.

Так гартувалася сталь.

Безперечно, поруч з побратимами, вірними та надійними, завжди легше. І буремні вітри Донбасу, що проносяться над бойовими позиціями, здіймаючи вгору червоний глиняний пісок, ніби й не такі страшні. Тут з'являється нова домівка. З брудним чайником, що дарує гарячу каву, з кошенятами, які бігають поряд. І твоє місцезнаходження вже не здається пеклом. Але ж це воно – адже щодня тобі загрожує смертельна небезпека.

Вона ж пройшла своє бойове хрещення в очікуванні. Коли за чоловіком зачиняються двері, він, переступивши поріг, іде вперед. Не замислюючись, а іноді й не згадуючи. Коли дівчина ці двері зачиняє, вона залишається на самоті з думками про нього. Вона живе від ротації до ротації. Можливо, і не живе. Можливо, лише існує. Змиваючи біль гарячою водою, якою вона боїться змити його дотики.

Залишаючись вдома без нього, вона продовжувала творити. Продовжувала жити власним життям. Яке без нього втрачало свої барви. Чайник кипів по-іншому, і кава була інакша на смак. Усе життя було інше на смак. Минали дні, і час чекання потроху скорочувався. Сорочка була майже готова.

Дівчина з очима янгола чекає на свого коваля, вишиваючи йому весільну сорочку. Скоро остання його ротація, а попереду – подружнє життя. Він так вирішив.

* * *

31 липня 2015 року

ПРЕС-СЛУЖБА ПОЛКУ «ДНІПРО-1» ІНФОРМУЄ

Сьогодні ми втратили нашого побратима, бійця полку «Дніпро-1» – Блека. Григорій Матяш загинув у Пісках під час виконання бойового завдання.

Для нас він був другом та братом. Світла та прекрасна людина, досвідчений воїн, коваль, мрійник, шукач пригод.

Мінометний обстріл, який вівся із забороненого 120 мм міномета по позиції полку російськими окупантами, назавжди забрав життя 26-річного хлопця.

Йдуть кращі. Блек, спи спокійно. Ти назавжди в наших душах та серцях. Герої не вмирають.

* * *

Дівчина з очима янгола та обличчям кольору білої весільної сорочки стоїть біля труни. Кожна хвилинка – на межі втрати свідомості. Б'є церковний дзвін. Під церквою у два ряди стоять побратими у військовому камуфляжі, віддаючи останню честь загиблому бійцеві. Літнього спекотного дня у місті Прилуки, де ховали Григорія, час ніби зупинився.

Це і справді була його остання ротація. Так розпорядилася доля.

Він так і не викував подружнього щастя, а вона – не вишила другу сорочку. Для себе.

Вона ще довго не візьме до рук голку. А його поховують у білій весільній вишиванці.

Він був для неї всім: сонцем, радістю, життям. Не стало Його і не стало сонця й радості, натомість з'явилася чорна болюча порожнеча. Сорочку встигла дошити якраз до останнього дня відпустки. Лише раз приміряв і мусив уже їхати, аби скоро повернутися. І повернувся. Сорочку на нього одягли... вже назавжди.

Не про кохання Про любов до друзів

Ми познайомилися в Красноармійську (нині – Покровськ). Він привіз мене до місцевої лікарні, де лікувався наш поранений побратим. І куди щойно привезли до моргу нашого вічного хлопчика, загиблого Студента.

Величезні карі очі, щира посмішка і дивний для мешканця Донецької області позивний «Полтава». Він завжди казав: «Я не якийсь там хохол, я – бойовий укр». Цей укр був одним з найкращих. Він був справжнім і він був другом.

Їдучи з Попасного, я заскочила до Красноармійська, де базувалася частина хлопців. Лише привітатися. Полтави не було на місці і, не дочекавшись, я поїхала до Дніпропетровська. Вже на трасі задзвонив телефон. Полтава ображеним голосом сказав, що я не мала морального права поїхати, не дочекавшись, не обійнявши його. Вже за декілька хвилин нас підрізала камуфльована машина, з якої вийшов Полтава. Він наздогнав нас, щоб побачитися на хвилинку. Тоді я не знала, що бачила його востаннє.

До речі, саме Полтава вивозив з Іловайська у броньовику пораненого 19 серпня Семенченка і надавав йому першу допомогу.

З окупованого Іловайська він телефонував мені щодня. Тільки про нього подумала – і тут дзвінок!

– Дуже важко зв'язатися – працює один-єдиний генератор, від якого можна підзарядити телефон. Вода – у колодязі. Мрія – душ і перевдягнутися. Втома неймовірна. Вчора спалили два ворожі танки. Вони тут постійно їздять. Тільки встигай. А так нормально, тільки цигарки скінчилися і хліб, а тушонка набридла. Так, побіг я у підвал – почався артобстріл, – гомонив Полтава.

Голос бадьорій.

– Чуєте, хлопці! Вася каже, що любить вас. А мене й віртуально обіймає.

Я ще вірила, що все буде добре. Сама я знаходилася в лікарні в очікуванні операції, і все, чим я переймалася, – що не можу бути десь поруч з ними.

27 серпня прокинулася о четвертій ранку. Вікно в палаті відчинило подихом вітру. У білу лікарняну кімнату увірвалося вже доволі холодне серпневе повітря. Штори на вікні на декілька секунд злетіли до стелі, скинувши з підвіконня чашку з недопитою кавою. Взяла цигарки й пішла у коридор відділення. Попри заборону курити в медичних закладах. Сон не йде, хвилююся. Думками з ними. А телефонувати страшно. Страшно почути і так уже відоме: «Васю, це подвійне оточення».

Так дивно, вони навчили мене відчувати все по-іншому. Частіше казати друзям «люблю» і «вибач», частіше обіймати при нагоді, завжди вибачати і завжди вибачатися. Коли не знаєш, що може бути з людиною наступного дня, вчишся зовсім іншим речам. Я вже не могла спати. Могла лише сподіватися, що із соколами все добре і я прокинулася тільки через вітер за вікном.

Наступного разу він зателефонував мені вже 28 серпня. Ми вирішили зустрітися у Красноармійську. Сказала, що візьму коньяк і замовлю баню – і вони нарешті відмиються. Ми мали всі разом відсвяткувати їх повернення. Що було потім, не пам'ятаю, бо лікарі вже везли мене в операційну.

Отямившись після наркозу, я написала йому смску: «Тільки живи, прошу». А вже за десять хвилин отримала відповідь: «Полтави немає».

Я сиділа під лікарнею на сходах і вила. Не кричала і не плакала. Ви́ла. Від нестерпного ріжучого болю.

Ви́лазючи на дах школи після артобстрілу, він телефонував з цього клятого Іловайська і казав: «Побачиш, Васю. Ми горітимемо в пеклі, а хтось нашою кров'ю омие свій орден».

Приблизно так і сталося. Адже 30-го вересня, у день, коли загиблих везли до дніпропетровських моргів, а поранених – у лікарню імені Мечникова, почесний комбат «Донбасу» отримував орден. У той самий день, коли вони, понівечені, обгорілі, але не зламані духом, щойно опинилися на мирній землі. І, як на мене, то насамперед мали нагородити саме цих стійких і справді героїчних людей.

Тоді у переповнених родичами та друзями коридорах лікарні Мечникова, 6-й та 16-й міських лікарнях усе, що давало змогу дихати, – надія. Тим часом лікарі боролися за кожне життя і за кожен клаптик тіла.

Ще близько півроку я могла вночі набирати їхні номери. У надії, що станеться диво і на дзвінок дістану відповідь. Дива не сталося. Друзі йдуть від нас. До Бога. Від болю. Від вогню.

Друже Полтаво, я завжди триматиму тебе в серці. Як й інших наших братів, з якими ми прощалися.

Якщо є надія на повернення, то можна чекати вічно...

Повертайся живим

Цієї ночі сиджу на підвіконні,
Очі ріжуть вогники криваво-червоні,
Це на тобі кров розстріляних батальйонів —
Телевежа Сирецька,
башта моя Вавілонська.
Той, хто вийшов із пекла, тримає зброю в долонях,
Йде повз соняхи, їх навколо мільйони,
І між ними спокійно, а далі куди – невідомо,
Бо червоні озера під Червонопільським
і чорне сонце.
Голови соняхів нині схилилися долі
Під вагою думок у чорній міцній шкаралупі.
Надто довго, фатально довго були
слухняними сонцю,
Повертали тільки за ним, корилися долі.
Ти правий, вороги, з'ясувалося, всюди,
Ті, що просто всередині,
розбивають на друзки груди,
Ті, що слухають, чи ніхто жалітись не буде,
Тримають радари на горизонті.
Я виводжу тебе із цього згубного місця
По доріжці світлій в річці від місяця,
По словах ясновидиці,
Пунктиру на карті,
Зіроньки з неба.
Ти не зможеш більше тут загубитися —
Не треба.

Марія Старожицька, серпень 2014 р.

Цей вірш однієї безсонної ночі, коли «кипів» Іловайський котел, написала мама дівчини, яка дуже хотіла потрапити до свого коханого в епіцентр бойових дій. Вірш виявився не просто гарним, а й пророчим. Саме за його сценарієм з оточення виходили бійці батальйону «Донбас».

Вона зателефонувала мені в День незалежності. Той самий День незалежності, з парада на якому почалася найкривавіша сторінка новітньої української історії. Дівчина істерично кричала у трубку, що їде до Іловайська і що вона зобов'язана там бути.

Ми зустрічалися одного разу в Нових Петрівцях. Тоненька, гарненька, витончена дівчинка, яка не викликає жодних асоціацій із зоною бойових дій. Такі мають гуляти містом, займатися творчістю, отримувати квіти на побаченнях. Аж тут крик: «Ви руйнуєте моє особисте життя! Я туди доберуся і без вашого дозволу!». Все, що я їй пообіцяла, – що вона може доїхати до Красноармійського блокпоста і, якщо вже їй там так подобається, посидіти в тому районі, бо далі їй ніхто не пропускати. На цьому нашу розмову було закінчено.

В Іловайськ вона рвалася до коханого, бійця батальйону «Донбас» Лавра, з яким познайомилася ще за часів Майдану. Вона постійно приїздила до нього на тренувальну базу батальйону у в/ч-3027, а потім вирушила на війну.

Вона раділа кожній його перемозі, стежила за новинами від батальйону та постійно тримала зв'язок. І ось одного серпневого дня телефоном він повідомив, що його разом з побратимами командування відправляє до Іловайська. Нічого не віщувало біди. Всі очікували на максимально швидку перемогу, а потім на поступ уперед. Визволяти та просуватися вглиб Донецької області, аби врешті дістатися до головної мети – Донецька.

Жах почався вже 19-го серпня. Тільки за один день п'ятеро «двохсотих» і «трьохсоті». Загинули Шульц, Скіф, Карат, Колдун, Посмішка. Загинули справді досвідчені вояки, які були прикладом для багатьох бійців. Потроху приходило розуміння, що швидкої перемоги не буде. Що попереду багато крові і багато важкої роботи.

Усі, хто на той час перебував у Києві, Дніпропетровську чи в інших містах «великої землі», за межами Донецької області, не знаходили собі місця. Але відчували, що наближається катастрофа. Усе, що рятувало, – уривки телефонних розмов, короткі пости на Фейсбуці чи будь-які повідомлення в мережі від офіційних джерел чи людей, які безпосередньо мали доступ до інформації. А далі – інформаційний вакуум. Тож нескладно було зрозуміти дівчину, яка лише приблизно уявляла, наскільки жахливі події відбуваються в невеличкому містечку Іловайськ, що поруч із Донецьком.

У той час Настина мама намагається підключити кого тільки можна, щоб витягти Лавра з оточення. Їй це вдається. Телефоном його намагаються інструктувати небайдужі люди, щоб хоч приблизно вказати йому шлях з Іловайська.

А вночі вона пише вірш. В якому ніби дублює сценарій виходу Лавра та його групи. Вийшли всі. Невеличкою групою, пішки. Зі своєю зброєю у руках.

Наступного разу наша з Настею зустріч відбулася в лікарні імені Мечникова у Дніпропетровську. Саме туди звозили всіх поранених в Іловайському котлі бійців. Вона везла бійця «Донбасу» Ельфа в інвалідному візку за бренді-колою. Поруч ішов Лавр. Який дивним чином вивів усю свою групу з оточення, і при цьому вони залишилися живі, неушкоджені.

Дівчина сяяла. Так само, як сяяла її мама і за сумісництвом названа мати для багатьох бійців. Її вірші виявилися пророчими і рятівними. І я не знаю, про яку саме любов ця історія. Про любов дівчини до свого героя чи про материнську рятівну любов. Якій під силу подумки долати кілометри та перешкоди. Виводити з оточення. Рятувати життя.

Можливо, кохання Лавра та Насті не проживе довго. Можливо, його вже немає. Але їхня спільна історія викарбувана в кожного з них у серці. Можливо, вона не матиме кінця, але вона вже безсмертна. Кінець їй і не потрібен. Такі історії зв'язують людей міцними узами, не підвладними часові й простору.

Гімн РФ як символ продажної любові

Три місяці сидіння в Пісках. Ні, не в Золотих пісках десь на узбережжі. Три місяці сидіння під донецьким аеропортом. «У Донецькій області спекотно. Переважно – ГРАДи...» Стандартний прогноз погоди, коли ти десь на передовій.

У гарячі дні літньої наступальної кампанії-2014 ніхто й не думав про потенціальну ротацію чи відпустку. Всі міцно трималися на позиціях, рятувалися від обстрілів, відповідали на них, допомагали пораненим та укріплювалися. Саме в той короткий, але найскладніший період АТО українським добровольчим батальйонам і Збройним силам вдалося максимально близько підійти до Донецька. Піски ж були найближчі до нього. І відповідальність за утримання цього стратегічно важливого населеного пункту лежала саме на полку «Дніпро-1».

Але три місяці в пеклі – ніщо порівняно з трьома місяцями без жінки. І ось довгоочікувана відпустка. Перетнувши кордон Донецької області та опинившись у прифронтовому, сяючому вечірніми вогнями Дніпропетровську, він прихопив пляшку червоного сухого, аби скоріше повернутися до мами і привітати її з днем народження. Та квитків у касі автовокзалу не виявилось.

Добровольці вирушили на фронт не за грошима. Тож, отримавши матеріальну премію за ці самі три місяці пекла, наш шокований герой сам випив пляшку сухого і... викликав повій. Не для надання інтимних послуг, звісно ж. Виключно для прогулянки й розваги.

Яскраві вогні міста, танці до ранку, вир барів-ресторанів і таксі. Обійми нічних дівчат. І наш герой пустився берега, згадуючи безтурботне мирне життя, де нічні клуби ще не були чимось дивним і далеким.

Так, опинившись в орендованій на одну ніч квартирі, він і сам не зрозумів, як роздягнув повію і попросив її заспівати:

Славься, Отечество наше свободное,
Братских народов союз вековой,
Предками данная мудрость народная!
Славься, страна! Мы гордимся тобой!

– виводила дівчина, стоячи в колінно-ліктьовій позі, відчуючи на собі всю «любов» бійця до священної російської землі. Вони обмінялися телефонами.

А вже наступного відрядження до нього «Новою поштою» надійшов пакунок з гуманітарною допомогою. Від тієї самої співучої повії. Як бачите, ступінь патріотизму зовсім не залежить від обраної професії.

Так він назавжди залишився для неї «богом війни», а вона для нього – символом сексу з повіями.

Про донецького міліціонера

Страшно не тоді, коли війна створює сім'ї, а тоді, коли вона їх руйнує.

«Якщо ти мене любиш, то ти зі мною скрізь, завжди і за будь-яких обставин»... Мабуть, так думає кожен, хто тримає любов у серці, хто вірить у спільне майбутнє та поєднаний спільним минулим.

Так думав і хлопець з позивним «Коба». Порядний горлівський міліціонер, корінний житель Донецька. Все в житті склалося так, як він бажав. Кохана дружина, міцна родина, чудова семирічна донечка. І про що ще має мріяти чоловік, який усього бажаного в житті вже досяг?

Коли наприкінці травня поблизу рідного міста розпочалися бойові дії та постало питання, що ж робити далі, його тесть зібрав сімейне коло на вечерю і сказав, що вся родина має підтримати «патріотичні сили Донбасу». Ті самі, які після визволення Слов'янська окупували Донецьк.

Він жодним чином не бажав того, що почалося далі. Він не мріяв тримати в руках автомат і сидіти в окопах у Пісках. Він не хотів бачити смертей друзів в Іловайську, він не планував вдягати мультакам і стояти на передовій. За нього так вирішили, а вибору в нього не лишалося. Адже коли до тебе в дім приходить війна, ти маєш або захистити цей дім, або повернути його. Тікати – це не вибір. Це слабкість.

Коба довго намагався вмовити дружину зробити інший вибір, залишитися, боротися. Довго сподівався, що горлівський райвідділ міліції не вступить усім своїм складом до лав «ополчення» і не здасть усе те, на чому тримався спокій і правопорядок у місті. Але сценарій розвитку війни та окупації був непрогнозований. Усе те, що діялося далі, здавалося стороннім і нереальним. Наче у фільмі-апокаліпсисі, де головному героєві залишається або загинути одразу ж, або боротися та виживати.

Але якщо дружина вважає тебе фашистом, а колеги замість підтримання порядку чекають хаосу, на якому можна нажитися, переконувати оточення змінити точку зору марно. На той час через такі події руйнувалася не одна родина. Друг брав зброю до рук, щоб іноді застосувати її проти друга. Коли вирішується доля твоєї країни, часто стосунки між людьми щезають у минулому, адже виникає неосяжна прірва.

Тож Кобі довелося їхати до сусіднього Дніпропетровська, аби долучитися до добровольчого руху. Так він і опинився у лавах тоді ще батальйону «Дніпро-1».

Дружина може підтримувати чи не підтримувати, але має бути поруч. Своїми думками та молитвами. Має чекати. Дочекатися.

Натомість його дружина зробила свій вибір. Відписала все рухоме і нерухоме майно на користь «ополчення» і виїхала до країни-агресора. І, можливо, навіть на це можна закривти очі. Можна витримати біль та зраду. Але як витримати те, що в батька забрали єдину кохану дитину. Без права на зустріч, без права почути її голос та спостерігати, як вона дорослішає. Без права навіть сподіватися, що колись усе зміниться. Понад рік він не може взяти її на руки, заспівати колискову чи купити нову ляльку. Він не навчить її кататися на велосипеді, не візьме із собою на рибалку. Лише тому, що дружина вирішила ціною щастя власної родини підтримати окупантів.

Це гірко. Але це реальність.

На моє запитання, чи знайшов він когось у Дніпропетровську, Коба каже, що, згадуючи про життя в Донецьку із сім'єю, відчуває такий нестерпний біль, що навіть не здатен спостерігати за чиймись radoщами, розважатися чи навіть просто жити. Його життя – суцільне несення служби. Так має бути зараз. А що буде далі, він вирішить пізніше.

Про донецького сутенера

Схожа на історію донецького міліціонера реальність спіткала Петра, ще одного бійця полку «Дніпро-1», раніше – батальйону «Донбас».

Петро також був корінним донеччанином, який, повернувшись з армії, де чесно відслужив країні, випадково познайомився з паном Корчинським і потрапив до лав ОУНу. Саме там він пройнявся духом українського націоналізму й осягнув прості істини Степана Бандери.

Чергова пиятика – і він опиняється у Грузії. В джинсах, майці та з кулеметом у руках. Петро завзято руйнував «скрепи» на Кавказі, де допомагав грузинським побратимам боротися зі злом, що несла російська окупаційна армія. Якимось чином, далеким передчуттям він розумів: невдовзі це почнеться й в Україні.

Після повернення йому довелося відсидіти декілька місяців у СІЗО, де ліпшим другом та єдиним співрозмовником був павучок, що жив у баночці, майже як Петро. А оскільки його участь у бойових діях так і не вдалося підтвердити, Петра звільнили.

Він повернувся на мирну землю, одружився з коханою дівчиною та започаткував у Донецьку власну справу. На перший погляд, дивну, але для багатьох приємну. Став сутенером. Хоча сам він цього терміну не вживає, адже організація надання заможним жінкам ескорт-послуг не є криміналом, а якщо все закінчується інтимом, то вже не його справа.

Так, сидючи на підлозі найманої квартири, запиваючи свої оповідки віскі з колою, Петро розповідав мені про своє донецьке життя. Виявляється, що потрапити до нього на роботу було нескладно. Складніше – пройти випробування стилістом, курсами етикету та поезії. Ті, хто це випробування проходили, отримували непогані дивіденди.

Як потрапити до «сервісного центру»? Все було доволі просто: студенти та інші не перевантажені інтелектуальною і трудовою діяльністю юнаки телефонували за номером, вказаним на флаері. І потрапляли до рук Петра. Стилісти робили манікюр, фарбували волосся. На курсах етикету хлопці вчилися їсти, ходити й говорити. А потім – бойове завдання. Приміром, супровід самотньої, але дуже забезпеченої пані на зустріч випускників чи, скажімо, дипломатичний прийом.

Все це розповідалося таким тоном, наче Петро жодним чином не шкодував за втраченим бізнесом, домом і не сумував за рідним містом. У нього три паспорти. Тож, коли захоче знову змінити своє життя – змінить. Усе, чого йому в цьому житті не вистачатиме, – улюбленої дитини. Він сумує лише за сином. І навіть не знає, в яку саме точку на карті Російської Федерації колись кохана дружина вивезла кров його крові. Він досі з посмішкою згадує, як виконував кожну забаганку вагітної нареченої, як чекав на свого хлопчика. А зараз – знову чекає. Можливо, дочекається.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.